

Subsydia energetyczne i energia odnawialna

Od wielu lat w sektorze energetycznym widoczna jest interwencja państwa. Rządy używały subsydiów, aby poprawić bezpieczeństwo dostaw, zmniejszyć zanieczyszczenie powietrza i emisji gazów cieplarnianych, zwiększyć konkurencję, zapewnić ochronę socjalną i ochronę zatrudnienia.

Opinie, co do skuteczności powyższych są, jednakże podzielone. Ponadto, priorytety polityczne i możliwości technologiczne zmieniają się z upływem czasu. Istniejące subsydia powinny być zatem ocenione pod kątem ich przydatności dla potrzeb całego społeczeństwa. Poniższe oszacowanie obecnych subsydiów w starych państwach członkowskich (UE-15), ze szczególnym uwzględnieniem energii odnawialnej, jest wkładem do takiej oceny.

Co to są subsydia energetyczne?

Brak jest spójnej definicji subsydiów energetycznych lub zharmonizowanego mechanizmu sprawozdawczego. Aby przedstawić jak najpełniejszy obraz, EEA przeanalizowała szeroki wachlarz bezpośrednich i pośrednich mechanizmów wsparcia (EEA, 2004). Subsydia budżetowe to przelewy, które pojawiają się na rachunkach krajowych jako wydatki rządowe. Ich przykładem mogą być przelewy gotówki na rzecz wytwórców energii, konsumentów i podobnych podmiotów oraz kredyty niskooprocentowane lub o stopie obniżonej przez rząd. Przykładami subsydiów pozabudżetowych są ulgi i zwolnienia od podatku, preferencyjny dostęp do rynku, regulacyjne mechanizmy wsparcia i preferencyjny dostęp do zasobów naturalnych.

Tabela 1. Szacunkowa łączna wartość subsydiów energetycznych w 2001 r., UE-15, w miliardach euro

	Paliwa stałe	Ropa i gaz	Energia jądrowa	Energia odnawialna	Razem
Budżetowe	> 6.4	> 0.2	> 1.0	> 0.6	> 8.2
Pozabudżetowe	> 6.6	> 8.5	> 1.2	> 4.7	> 21.0
Razem	> 13.0	> 8.7	> 2.2	> 5.3	> 29.2

Uwaga: Dopłaty do energii elektrycznej zostały przydzielone do poszczególnych źródeł na podstawie ilości generowanej energii. Nie zawiera kosztów zewnętrznych.

Źródło: EEA.

Oszacowanie subsydiów energetycznych w EU-15

Wykorzystano dane pochodzące z wielu źródeł. Mając na uwadze dostępność danych, zakres badań ograniczono do UE-15.

Łączną wartość subsydiów (z wyłączeniem kosztów zewnętrznych) szacuje się na ok. 29 miliardów euro rocznie (Tabela 1). Podczas, gdy na paliwa stałe przypada największy udział subsydiów, źródła odnawialne otrzymały znacząco wyższe wsparcie na jednostkę energetyczną, niż inne paliwa. Rządy doszły zatem do wniosku, że energia odnawialna jest o wiele mniej dojrzałą gałęzią przemysłu i wymaga większego wsparcia technologicznego i rynkowego, aby móc w pełni się rozwijać w sensie komercyjnym.

Paliwa stałe. Poważne subsydia budżetowe nadal zasilają przemysł węglowy w Niemczech (ponad 4 miliardy euro) i Hiszpanii (ponad 1 miliard euro). Pozabudżetowa pomoc jest zatem znacząco wyższa w Niemczech (ok. 3,5 miliarda euro).

Ropa naftowa i gaz ziemny. Ropa otrzymuje niewielkie wsparcie. Wsparcie dla gazu ziemnego, głównie w postaci środków pozabudżetowych, jest znaczące w Holandii (0,9–2,4 miliarda euro), Wielkiej Brytanii (ok. 1,4 miliarda euro) i Włoszech (ok. 0,9 miliarda euro).

Energia jądrowa. Wsparcie budżetowe dla energii jądrowej pochodzi z dotacji Państw Członkowskich (głównie Francji, Niemiec i Włoch) i Wspólnoty Europejskiej przeznaczonych na badania i rozwój. Z powodu braku konieczności opłaty ubezpieczenia całkowitego, powyższe dane nie zawierają takich kosztów.

Energia odnawialna. Poparcie dla energii odnawialnej jest obecnie szeroko rozpowszechnione w krajach UE-15. Każde z tych Państw Członkowskich zapewnia kombinację wsparcia cenowego poprzez ceny gwarantowane, zobowiązania lub konkurencyjne przetargi wraz z szeregiem subsydiów kapitałowych i mechanizmów fiskalnych (Tabela 2). W 2001 r., łączna wartość wsparcia był największa w Niemczech i we Włoszech, które otrzymały ponad 1 miliard euro, głównie w postaci cen gwarantowanych.

Energia elektryczna. Holandia (ponad 1,5 miliarda euro), Wielka Brytania (ok. 1,5 miliarda euro) i Niemcy (ok. 1,8 miliarda euro) zapewniły znaczące pozabudżetowe wsparcie do zużycia energii elektrycznej.

Subsydia i energia odnawialna

Obecna sytuacja charakteryzuje się liberalizacją rynku energetycznego i prywatyzacją mającą na celu obniżenie cen energii, lecz również wiąże się z większą niestabilnością cen i zwiększonym ryzykiem komercyjnym związanym z inwestycjami w nowe instalacje. Planiści ds. energii dali wyraz swojemu zaniepokojeniu o obecny, ograniczony poziom inwestycji sektora prywatnego w nowe elektrownie, uwzględniając przewidywany wzrost zużycia energii w ciągu następnych 30 lat. Jakikolwiek opóźnienia w likwidacji starych zakładów zasilanych paliwami kopalnymi w celu zapewnienia dostaw utrudnią ograniczenie emisji gazów cieplarnianych zgodnie z międzynarodowymi zobowiązaniami.

Energia odnawialna może odegrać istotną rolę w ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych, zapewniając przy tym dostawę energii i ograniczenie wahań cen. Korzyści te mają odzwierciedlenie w politycznych celach tj. wyznaczone cele UE na rok 2010 w zakresie energii odnawialnej. Tych celów nie da się jednakże osiągnąć przy obecnym poziomie wsparcia politycznego i finansowego.

Bibliografia:

- EEA (2004): *Energy subsidies in the European Union, a brief overview* (Subsydia energetyczne w Unii Europejskiej, krótki przegląd). Raport techniczny EEA 1/2004.
- Stenzel, T., Foxon, T. and Gross, R. (2003): *Review of renewable energy development in Europe and the US*. Raport dla DTI Renewables Innovation Review, październik 2003, ICCEPT.

Tabela 2. Polityki wsparcia dla technologii w zakresie energii odnawialnej w UE-15

Państwo	Subsydia kapitałowe	Ceny gwarantowane	Certyfikaty/zobowiązania	Przetarg konkurencyjny	Mechanizmy fiskalne
Austria	X	X	H		X
Belgia	X	X	X		X
Dania	H	X			X
Finlandia	X				X
Francja	X	X		X	X
Niemcy	X	X			X
Grecja	X	X			X
Irlandia	X			X	X
Włochy	X	H	X		X
Luksemburg	X	X			
Holandia	X	X	X		X
Portugalia	X	X			X
Hiszpania	X	X			X
Szwecja	X		X		X
Wielka Brytania	X		X	H	X

Uwaga: X = mechanizm obecnie stosowany, H = dawna polityka, obecnie zmieniona.

Źródło: Stenzel, Foxon and Gross (2003).

Briefingi EEA to zwięzłe, łatwe do zrozumienia wprowadzenia do aktualnych tematów poświęconych ochronie środowiska, przygotowywane w oparciu o najaktualniejsze informacje. Briefingi dostępne są na stronie internetowej EEA: www.eea.eu.int

